

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus III. Quomodo Angeli moveantur localiter?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

Ad 2. negatur sequela: quia non omnes partes sphaerae moventur immediate secundum immediationem suppositi, nec applicatur virtus eius, nisi ad id, quod primo ab ipsa moventur. S. D. hic q. 52. a. 2.

§. III.

Corollaria.

¶ Neres ex dictis physica quaedam consecutanea. Primò. Supposito, quòd in continuo dentur partes divisibiles minores & minores in infinitum, posse Angelum esse in loco minori & minori in infinitum; nec tamen posse esse in loco majori in infinitum. Ratio primi est, quia Angeli operatio transiens potest recipi in quacunque parte divisibili minori & minori in infinitum; sed Angelus ibi est, ubi operatur; ergo.

Ratio secundi est, quia tantum est spatium ab Angelo occupabile, quanta est sphaera activitatis ipsius; sed haec est limitata; ergo & illud.

Inferes secundò. Perfectiori Angelo respondere majorem; minus perfectio minorem locum. Ratio est eadem, quia quanto est perfectior Angelus, tanto perfectior est virtus operativa; ergo tanto major sphaera activitatis, adeoque & locus.

Inferes terciò. Non posse eundem Angelum simul esse in duobus locis (1.) adaequatis; bene autem (2.) in duobus inadaequatis (3.) à se invicem intra sphaeram suae activitatis distantibus. Ratio primi est: quòd si esset in duobus locis adaequatis, tota virtus activa ipsius esset & non esset exhausta. Esset, quia hoc est esse in uno loco adaequato, quòd totam virtutem transeunter operativam esse applicatam in tota sphaera activitatis. Non esset, quia eadem virtus applicaretur alteri loco.

Ratio secundi est, quia quodlibet spatium contentum in sphaera activitatis Angelicae est subiectum ipsius liberae operationi, ut pro suo libitu possit in illo operari vel non operari; poterit ergo in uno & altero spatio operari, nihil agendo in partes medias & interiacentes, quo casu simul erit in pluribus locis inadaequatis. Quòd ipsum saepius contigit colligitur è S. Script. Cùm Angelus occidit primogenita Aegypti Israëlitas praeteriens; cùm cecitate percussit Sodomitas ab invicem distantes; prostravit exercitum Sennache-

rib, &c. tunc enim operatio Angeli fuit recepta in partibus à se invicem discretis, atque distantibus.

Ratio terciò potissimum est, quòd ex opposito sequeretur, posse Angelum simul esse in caelo, terra, inferno, aliisque mundi partibus extremè distantibus; da enim sphaeram Angeli continere spatium viginti milliarum, si illius partes pro libitu possit dividere, fiet, ut per unum milliare operetur in caelo, per alterum in aëre, per tertium in India, per quartum in Germania, & sic simul & semel loca distantissima occupet: atqui hoc est contra stylum S. Scripturae & SS. PP. è quibus discimus, Angelos à caelo descendere & moveri in terras.

Inferes quartò. Plures Angelos ne quidem Divinitus posse simul esse in eodem loco adaequato formali; bene autem in eodem materiali. Ratio primi est, quòd juxta fundamenta Thomistica non possit etiam Divinitus idem numero effectus totaliter dependere à pluribus causis adaequatis ejusdem ordinis, quòd sequeretur, si plures Angeli simul essent in eodem loco formali. Ratio secundi est, quòd nihil vetat in eodem subiecto simul & semel à pluribus causis adaequatis recipi specie distinctas operationes; sed hoc est plures Angelos esse in eodem loco materiali. ergo.

Inferes quintò. Unum Angelum non posse esse physicè praesentem in alterius Angeli essentia; quia physicus illapsus & operatio in substantiam Angeli DEO soli convenit, à quo Angelus in suo esse & conservari physicè dependet. Possunt tamen Angeli fieri sibi invicem praesentes vel per accidens ratione corporum, quae assumunt, aut in quae agunt; vel secundò morali quaedam praesentia, cùm unus alteri loquitur, imperat, alium illuminat, &c.

Inferes sextò. Unum vel plures demones in corpore energumeni existere per suam operationem, non tantum, quae torquent corpus & membra obsessi, sed etiam quae coacervant & conservant in ejus corpore faeces ac sordes puteolentes; cum quarum ejectione & vomitu plerumque exeunt, quando per exorcismos coguntur. Aliquando etiam in toto corpore, aliquando in uno, alteròve tantum membro operationem exercent, ibique resident. Hincmarus in vita S. Remigii restatur, demone à sancto Pontifice expulsum cum ingenti vomitu & fetore per idem os egressum fuisse, per quod intraverat.

ARTICULUS III.

Quomodo Angeli moveantur localiter.

SUMMARI A.

1. Quid sit motus continuus & discretus Angeli?
2. Angelus non tantum per accidens, sed etiam per se movetur localiter.
3. Probatur motus continuus Angeli.
4. Probatur ejusdem motus discretus.
5. Motus discretus non requirit transitum medii.
6. Ordo finalis mundi non obest motui discreto Angeli.
7. Motus discretus Angeli non est medius inter terminos, sed ex illis componitur.
8. Disparitas inter transitum à tempore ad tempus, & à loco ad locum.
9. Nullus Angeli motus est in instanti.
10. Mensuratur tempore vel continuo vel discreto.
11. Summa velocitas motus Angelici.
12. Potentia loco motiva Angeli non distinguitur ab ejus intellectu pratico.

§. I.

Exponitur motus continuus Angeli.

Quemadmodum Angelus non nisi metaphoricè & per suam operationem est in loco; ita etiam non aliter movetur, quam suam virtutem diversis corporibus applicando, & operationem

K k 2

ab uno loco in alium transferendo. Porro hoc dupliciter fieri potest; Primo, ut Angelus unum locum totaliter deserat, omnem suam operationem ab illo loco simul, & non per partes auferendo, moxque sine interposita quiete alium locum totum occupet, eidem suam operationem simul & non per partes applicando: & iste motus appellatur *discretus*. Secundò. Ut priorem locum successivè & per partes deserendo incipiat alteri loco suam operationem parimodo applicare, illicque motus vocatur *continuus*.

2. Et certè inprimis est Angelus non solum moveri per accidens ratione corporis, quod assumit vel movet; quò modò dæmones obidentes energumèni transportantur unà cum corpore obleso, & anima rationalis per accidens movetur, ad motum sui corporis, quod informat; sed etiam per se & ratione sui. Ita colligitur ex *Isai. 14. quomodo cecidisti de caelo Lucifer. Et Luc. 10. videbam Satanam, sicut fulgur de caelo cadentem. Jo. 5. Angelus Domini descendebar secundum tempus in piscinam. Ex Symbolo fidei. Anima Christi descendit ad inferos.* Ratio quoque suffragatur; Angelus tunc per se movetur localiter, quando successivè in diversis locis absque interposita quiete operatur: sed hoc Angelus potest & facit: ergo.

3. **CONCLUSIO. I.** *Angelus movetur motu locali continuo.*

Ratio est. Angelus cum per liberam operationem sit in loco, potest per partes successivè uni loco ita subtrahere suam operationem; ut eandem alteri successivè applicet: sed hoc est Angelum moveri continuè: ergo.

Confirmatur primò. Id Angelo convenit in motu locali ratione divisibilitatis virtualis, quod corpori ratione divisibilitatis formalis; sed corpus ratione divisibilitatis formalis movetur continuè: ergo.

Confirmatur secundò. Angelus potest se in quacunque minima parte suæ Sphæræ constituere: ergo potest etiam unam partem post alteram occupare, & relinquere.

§. II.

Exponitur & adstruitur motus discretus Angeli.

4. **CONCLUSIO II.** *Angelus movetur etiam motu discreto.* Ratio est: moveri motu discreto est Angelum per ultimum sui esse simul relinquere terminum à quo; & per primum sui esse simul occupare terminum ad quem; sed hoc potest Angelus: ergo minor probatur primò, quia Angelus per liberam operationem est in loco: ergo potest pro libitu unum locum totum deserere & alium totum simul occupare. Secundò. Angelus est indivisibiliter in loco, totus in toto, & totus in qualibet parte: ergo potest totum simul deserere, & totum simul acquirere. Consequentia probatur. Ideo corpus continuè movetur ad locum, quia est divisibiliter in loco, totum in toto, & secundum partem in parte loci, ergo ob oppositam rationem Angelo non est necesse continuè moveri.

Neque dicas, continuitatè motus peti ex continuitate spatii, in quo fit motus: hoc enim solvitur, quòd locum habet in motu corporum, quæ cum contineantur in loco, etiam subjiciuntur legibus loci; non autem in motu substantiæ spiritualis; hæc quippe cum magis sit in loco continendo locum, quàm quòd contineatur loco, habeatque virtutem tantum divisibilitatem, loci corporei legibus non adstringitur.

CONCLUSIO III. Potest Angelus moveri motu discreto ab uno extremo in aliud non transeundo per medium S. D. hic q. 13. a. 2.

Ratio est: Angelus movetur per applicationem liberam suæ virtutis, independentem à loco corporeo: ergo potest illam applicare aut subtrahere loco, cui vult, aut quando vult: poterit ergo successivè illam applicet partibus extremis, quæ applicet partibus mediis, adeoque movebitur motu discreto ab uno extremo in aliud, quin moveatur per medium.

Confirmatur 1. Actus intellectus sunt maxime independentes à loci conditionibus: atqui Angelus constituitur in loco per imperium, quod est actus intellectus practici formaliter immanens & virtualiter transiens: ergo.

Confirmatur 2. Corpus Christi Domini, quod est modo indivisibile in Eucharistia, incipit esse esse instantaneè non transeundo per medium; ergo quia Angelus quoque modo indivisibiliter in loco, potest ibidem incipere esse, non transeundo per medium.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò. Ordo situalis partium in hoc universo est præfixus à DEO ut suprema agente, & causa universali; ergo neque Angelus poterit illum mutare: mutaret autem, si vinceret distantiam versus polos, & centrum mundi, nec tamen attingeret distantiam, quam habent corpora interjecta.

Respondeo. Ordo situalis partium est præscriptus à DEO pro substantia, & causa corporea, concedo, incorporea nego: hæc enim à legibus spatii corporei est absoluta.

Objicies secundò. Si Angelus in motu discreto non transiret per spatia intermedia, tunc motus non esset medius inter terminum à quo, & terminum ad quem: sed hoc est contra naturam motus: ergo minor probatur, vel enim mobile moveretur, dum est in termino à quo, vel dum est in termino ad quem; non dum est in termino à quo, tunc enim adhuc quiescit, & nondum movetur; non in termino ad quem, quia ibi jam est motum: atqui ante mutatum esse præcedit mutatum, quod cum non possit esse in termino à quo, necessariò est intermedium inter utrumque extremum.

3. Distinguendo sequelam majoris, tunc motus discretus non esset medius, concedo, continuus nego. Ratio diversitatis inter utrumque motum est, quòd in motu continuo, motum vel mutatum esse non est pars componens, sed terminus ipsius motus: unde prius est aliquid moveri, quàm esse motum: atqui in motu discreto motum & mutatum esse est pars ipsius motus, veluti uni-

tas est pars numeri, & sicut plures unitates coordinatae constituunt numerum discretum, sic plura indivisibilia mutata esse invicem sibi succedentia, & per intellectum Angelicum tanquam terminus à quo, & ad quem coordinata faciunt motum discretum.

Unde in neutro instanti eorundem sumptio, sive in quo prior locus relinquatur, sive in quo posterior locus acquiratur, sed in utroque simul sumpto, & cum Angelus dicit: adhuc ultimo volo esse in loco A. & cum dicit, nunc primum volo esse in loco B. Angelus proprie loquendo movetur, si autem ista duo instantia divisim sumantur, ad unum dici potest, quod in primo moveatur initiative, & in secundo consummative.

Ex quibus patet responsio ad probationem minoris: nam major negatur & dicitur, mobile motu discreto moveri in utroque termino simul sumpto. Illud quod ad dicitur: ante mutatum esse praecedit mutari, distinguo. in motu continuo, ubi mutatum esse non est pars motus, concedo, in motu discreto, ubi mutatum esse est pars, nego. ratio patet ex dictis.

Objic. tertio. Non potest Angelus transire de tempore praeterito in futurum, quin transeat per tempus praesens: ergo nec poterit transire de loco in locum, quin transeat per spatium intermedium; sicut enim tempus praesens intermedium inter praeteritum & futurum, sic spatium intermedium inter 2. loca extrema.

Respondeo primo retorquendo argumentum. nam potest Angelus operari in primo & ultimo hora quadrante, quin operetur in tempore intermedio: ergo similiter potest operari successive in loco A, & loco C. quin operetur in intermedio spatio B.

Respondeo secundo negando paritatem: quia Angelum transire ab uno tempore in aliud tempus, nihil est aliud, quam ipsum modo coexistere futuro, qui prius coexistebat praeterito: hoc autem non est in potestate Angeli, ut prout ipse voluerit, coexistat, vel non coexistat: sed prout ipsae partes temporis affluunt, sic ipsi coexistit. Cum ergo pars futura temporis non sequatur praeteritam, nisi mediante tempore praesenti, necesse est, ut etiam hoc modo Angelus ipsi coexistat. E contra Angelus est, & movetur in & de loco per suam liberam operationem, unde nec est alligatus conditionibus loci materialis, & divisibilis.

§. IV.

Corollaria.

Inferes ex dictis primo, Angelum nunquam moveri in instanti. Ratio est ex S. D. a. 3. In omni motu est prius & posterius; & quidem motus discretus Angeli includit destinationem intrinsecam in uno, & inceptionem intrinsecam in altero loco; sed in unico instanti non est prius & posterius, neque definitio in uno, ac inceptio intrinseca in altero loco; aliis Angelus posset naturaliter replicari, aequae in eodem instanti simul esse in duobus locis aequatis: ergo in unico instanti non est motus Angeli.

Dices. Ut materia per generationem transeat à precedente forma ad sequentem, sufficit, quod toto tempore antecedenti fuerit sub forma priori, & in uno instanti incipiat intrinsece forma suble-

quens esse in materia, cum destinatione extrinseca praecedentis formae; unde generatio est mutatio instantanea; quae non mensuratur tempore, sed instanti: ergo pariter ad motum Angeli sufficit, quod ipse intrinsece incipiat esse in novo loco, & toto tempore fuerit in loco priori; ita ut solum extrinsece destinatus esse in illo, adeoque etiam erit motus instantaneus.

Respondeo, negando consequentiam: quia illa mutatio instantanea generationis v.g. est terminus motus continui praecedentis; sed motus talis Angeli non est terminus alicujus motus praecedentis, sed est per se ipsum à nullo alio motu dependens, &c. inquit cit. S. D.

Inferes secundo. Sicut motus continuus Angeli mensuratur tempore continuo; sic motum discretum mensurari tempore discreto.

Ratio est: quia proportionata & homogenea mensura motus continuus succedentis est tempus continuum & partibus continuatis constans; motus verò discreti tempus discretum ex instantibus discretis & separatis constat. Neque tamen hinc sequitur, quod possint plura instantia & indivisibilia mathematica nostri temporis sibi invicem immediate succedere, & aliquam moram extensionem, ac diuturnitatem efficere: sive enim instans Angelicum, in quo Angelus definit esse in loco, correspondeat instanti nostri temporis, uti vult Gonet, sive correspondeat instanti Mathematici indivisibili, semper inter unum instans & alterum, in quo Angelus incipit esse in novo loco, intercedit quies aliqua negativa, cui correspondent partes nostri temporis, ut probabiliter docet Augustinus à V. M. illa etiam quies, cum dicat simplicem interruptionem in operando, non impedit motum discretum, sed potius facit discontinuum, atque discretum.

Ceterum hoc ipsum tempus Angelicum consistit in operatione primi & perfectissimi Angeli; continua, si est continuum; discretum, si discretum: Primum enim in quolibet genere, cum sit maxima perfectum & uniforme, solet esse mensura ceterorum. Quod si primus Angelus cesset ab operatione, alterius Angeli in perfectione prioris operatio ceteras Angelicas operationes mensurabit, ob datam rationem.

Inferes tertio. Summam esse motus Angelici velocitatem: vel enim Angelus movetur motu discreto, & tunc poterit momento de caelo in terras venire, si nihil operetur per medium; neque enim spatii interjacentis obstaculo retardatur. Vel movetur motu continuo, & tunc per minutissimam temporis partem suam virtutem applicando & dividendo poterit spatium intra Sphaeram suae activitatis contentum decurrere. Interea licet quoad motum discretum aequalis sit Angelorum velocitas, non est tamen aequalis quoad motum continuum. Velocitas quippe motus discreti ipsius convenit propter libertatem & independentiam suae operationis à loco corporeo, quae est aequalis in omnibus. At velocitas motus continui desumitur ex perfectione virtutis activae, & amplitudine Sphaerae activitatis: sed Angelus perfectior habet majorem Sphaeram activitatis: ergo. Demusigitur Angelum minoris perfectionis habere pro Sphaera suae activitatis 100. millia, & aequae

eaque intra milleſimam horæ partem poſſe decurrere; poterit Angelus perfectior, qui pro Sphæra activitatis habet 1000. milliaria, eodem temporis ſpatio 1000. milliaria percurrere, atqui ille eſt motus velocior, per quem breviori tempore majus ſpatium pertranſitur: ergo.

12. Inferes quartò. Potentiam executivam ſeu loco motivam Angeli non eſſe diſtinctam ab ipſius intellectu practico.

Ratio eſt primò. Quia motus localis Angeli conſiſtit in operatione intellectûs practici formaliter immanente, & virtualiter tranſeunte: ergo & potentia locomotiva ab intellectu practico non diſtinguitur. Conſequentia patet. Antecedens probatur. Imperium eſt actus intellectûs practici: ſed operatio Angeli, quæ localiter movetur, eſt ipſum imperium. ergo. majorem ſuppono ex Traçt. de actibus humanis. minor probatur. ope-

ratio Angeli virtualiter tranſiens debet eſſe operatio intellectualis pertinens ad executionem: ſed alia ejuſmodi non eſt assignabilis præter imperium: omnis enim alia operatio aut præcedit, aut ſubſequitur actum imperii. Si ſubſequitur, aut eſt actus alicujus virtutis corporeæ, aut applicatio ad ipſum; ſed neutri locus eſt in Angelo. Si præcedit, tunc pertinet ad ordinem intentionis.

Ratio eſt ſecundò: Ratio diſtinguendi in homine potentiam executivam & locomotivam à potentia intellectiva eſt ſpecialis difficultas executionis reſidens in membris corporeis: hæc eſt in Angelo: ergo.

Tertiò. Potentia locomotiva diſtincta ab intellectu, pertinet ad gradum vite ſenſitivæ; ergo unde exulat vita ſenſitiva, etiam illa profecti debet.

DISPUTATIO XXIX.

DE

Medio cognitionis Angelicæ.

Ad q. 54. & ſeq.

EXpoſitis, quæ ad Angeli ſubſtantiam, ſive in ſe ſpectatam, ſive ad corpora & loca comparatam pertinent, procedimus cum S. D. ad conſiderandam primariam ipſius operationem, nempe cognitionem, ubi primò quæ de quidditate q. 54. deinde, quæ de medio ſeu ſpecie q. 55. tractavit, expendemus.

ARTICULUS I.

An Angeli intelligant per ſpecies infuſas?

SUMMARI A.

1. Intelligere Angeli diſtinctum ab ejus ſubſtantia.
2. Item ab ejus eſſe.
3. Intellectus quoque Angeli diſtinguitur ab ejus eſſentia.
4. Non diſtinguuntur in Angelo intellectus agens & patiens.
5. Angelus neceſſario habet ſpecies intelligibiles ſua eſſentia ſuperadditas.
6. Non ab objectis acceptas.
7. Sed initio ſua creationis infuſas.
8. Subſtantia Angelica eſt adhuc incompleta ad cognitionem omnis entis.
9. Formare ſpecies eſt perfectio cum imperfectione.
10. Diſparitas inter objecta ſenſibilia & intelligibilia.
11. Non ſequuntur ex infuſis ſpeciebus infuſa ſpecies.
12. Cognitione ſecretorum & contingentium dependet a certis conditionibus.
13. Iſta ſpecies non ſunt Angelicæ proprietates.
14. Quamvis dici poſſint connaturales.

§. I.

Quidditas tum intellectûs, tum cognitionis Angelicæ.

1. Suppono primò. Intelligere Angeli realiter diſtingui ab ejus ſubſtantia. Ut habet S. D. q. 54.

a. 1. Ratio eſt primò: quòd ſi intelligere eſſet ſubſtantia Angeli, Angelus eſſet actus purus: hoc implicat: ergo. Sequela probatur. Intelligere ſecundum ſe dicit puriſſimam actualitatem: ergo ſi Angeli ſubſtantia eſt ſuum intelligere, eſt actus purus.

Ratio eſt ſecundò. Angelus non eſt ſuum eſſe; ergo nec ſuum intelligere. Conſequentia probatur. Tum quia intelligere eſt actualitas purior, aut æquè pura, quàm eſſe; tum quia intelligere plus diſtat à ſubſtantia Angeli, quàm eſſe, eſtque poſterius, quàm eſſe.

Suppono ſecundò, quòd intelligere Angeli non ſit ejus eſſe. S. D. a. 2. Ratio eſt primò. Eſſe Angeli, ut cujuſlibet creaturæ, eſt determinatum ad unum, nempe ad certam eſſentiam; intelligere eſt indeterminatum, & indifferens ad infinita objecta, formæque repræſentandas; ergo non ſunt idem. Secundò. Angelus mutat ſuas intellectiones, non mutat ſuum eſſe; ergo diſtinguuntur. Tertiò. Viſio beatifica eſt perfectiſſima intellectio Angeli; nec tamen eſt ejus eſſe: ergo nec alia intellectio.

Suppono tertiò. Intellectum Angeli diſtingui ab ejus ſubſtantia. S. D. a. 3. Sequitur ex prædicta conſequentia: Illæ potentie realiter diſtinguuntur, quarum actus adequati realiter diſtinguuntur; ſed eſſe, quod eſt actus adequatus eſſentia, in Angeli.